

547.66 (094.5) D

БОРНИК ЗАКОНА
ЗА ПРАВНО ПОДРУЧЈЕ БББ.
СВЕСКА 2.

ЗАКОН
о
ФОРМАЛНИМ ЗАХТЕВИМА ТЕСТАМЕНТА,
УГОВОРА О НАСЛЕЂИВАЊУ И
ДАРОВАЊА ЗА СЛУЧАЈ СМРТИ

(XVI : 1876.)

И

ОДНОСНА СУДСКА ПРАКСА.

ДРУГО ПОПУЊЕНО ИЗДАЊЕ

ПРЕВЕО И СРЕДИО:

Др. НИКОЛА ИГЊАТОВИЋ
касациони судија.

B. C.

~~S. G.~~ ~~D. S. K.~~

ШТАМПАРИЈА „ДАНИЧИЋ“ Д. Д. НОВИ САД 25313

~~једно у нови инвентар бр.~~ ~~2017~~
~~јануара 1942 год.~~
Београд.

МАЛИ ЗБОРНИК ЗАКОНА
ЗА ПРАВНО ПОДРУЧЈЕ ББ.
СВЕСКА 2.

ЗАКОН
О

ФОРМАЛНИМ ЗАХТЕВИМА ТЕСТАМЕНТА,
УГОВОРА О НАСЛЕЂИВАЊУ И
ДАРОВАЊА ЗА СЛУЧАЈ СМРТИ

(XVI : 1876.)

И

ОДНОСНА СУДСКА ПРАКСА.

ДРУГО ПОПУЊЕНО ИЗДАЊЕ

ПРЕВЕО И СРЕДИО:

Др. НИКОЛА ИГЊАТОВИЋ
касациони судија.

Clv6. of
35452

ЗАКОНСКИ ЧЛАНАК XVI: 1876. О ФОРМАЛНИМ ЗАХТЕВИМА ТЕСТАМЕНТА, УГОВОРА О НАСЛЕЂИВАЊУ И ДАРОВАЊА ЗА СЛУЧАЈ СМРТИ.

I. Глава О ПИСМЕНИМ ПРИВАТНИМ ТЕСТАМЕНТИМА

§. 1. За ваљаност писменог приватног тестамента захтева се:

- a.) ако је завешталац у целости сам писао и потписао тестаменат: два сведока;
- b.) у сваком другом случају: четири сведока:

*

Потпис значи толико, да се има потписати име и презиме; удата жена и удовица може употребити и своје породично име; потпис мора бити непосредно под текстом; одредбе, које долазе после потписа, а нису поново потписане, и nemaju важности; својеручно писан и потписан тестаменат није неважан зато што је датум написао неко други.

*

Одредбама, које садржи тачка а.) §-а 1. не може се дати други смисао до тај, да је завешталац дужан само своја последња наређења у целини својеручно потписати; ово наређење dakle не односи се на датум тестамента. (Нач. одлука К. 3255/1900.)

Када тестаменат, чија је истинитост призната, одговара формалним захтевима, тада је тужени дужан доказати тај свој приговор, да недостају формални захтеви, (К. 5710/1905.)

Закон о формалностима тестамента одређује различита правна правила о формалним захтевима писменог и усменог тестамента, а та околност, што је тестаменат као „писмени“ већ оцењен, и као такав неважним установљен, још не искључује то, да се исти тестаменат као усмени тестаменат узме у расматрање, и његова важност установи на овом новом правном основу. (К. 266/1907.)

Формална невалањост тестамента не узима се у обзир из службене дужности, чemu је последица, да заинтересоване странке могу и такав тестаменат, који иначе не одговара формалностима, да прихвате за ваљан, као да је прописно затворљен. Али ако је на нападање тестамента овлашћено лице, приликом изјављивања последње воље изјавио, да прима тестаменат, из те његове изјаве још се не може установити да је то лице, познавајући недостатке тестамента, учинило такову обавезну изјаву, по којој тестаменат сматра за себе обvezним, и да се одрекло права, да исти нападне. (Нач. одл. К. 782/1907.)

Оне формалности, које је зак. чл. XVI:1876. одредио као захтев за ваљаност последње воље, тако су битне, да је тестаменат неважан већ и онда, ако само и један од тих захтева недостаје. (Касац. Г. 168/1923.)

Недостатци у погледу формалних захтева писменог приватног кодицила, не могу се попунити исказима сведока. (К. 272/1908.)

Ако у самом тестаменту нису посвездочене оне околности, које морају потврдити сведоци при тестаменту, овај недостатак не може се надокнадити исказом сведока. (К. 1833/1913.)

Ако је по клаузули тестамента оставник изјавио, да је тестаменат у целости сам писао, сматра се, као да је и то изјавио, да потпис потиче од њега (К. 233/1914.)

Ако је тестаменат невредан зато, што нема законом прописане захтеве, он се проглашује за невредним само према оним законским наследницима, који су напали тестаменат, док исти тестаменат остаје у важ-

ности према оном законском наследнику, који не само да није напао опоруку, већ је крепост и важност њезину на оставинској расправи изречно признао. (Касација у Новом Саду Ср. 21/1921.)*

Предпоставка је, да има законске захтеве онај тестаменат, који се не може пронаћи. — Ако се сведоци при тестаменту не сећају тога дали су одржане оне формалности, одржање којих се сведочава на тестаменту, та околност још не може служити за доказ, да формалности нису одржане. — Тестаменат се не може прогласити неважним ни зато, што нису сви преслушани сведоци доказали, да су одржани формални захтеви.

*

§. 2. При писменом приватном тестаменту не могу бити сведоци они, који нису навршили 18. годину свог живота; даље слепи, глуви и неми, или који су лишени употребе свог разума; надаље они, који су правомоћно осуђени због криве заклетве или због злочина, учињеног из користољубља.

*

Сведоли су правни помоћници. Код лица, набројаних у овом §-у предлажи *анегулутна неспособност*, дакле у опште не могу бити сведоци при тестаменту. Ако је овако неспособно лице суделовало, тестаменат нема вредности. За пресуђивање неспособности, меродавно је време опоручења.

*

§. 3. При давању последње воље сведоци морају бити сви заједно присутни, и морају имати способност, да потврде, да у погледу личности завештаочеве нема преваре ни заблуде.

*
Сведоци при тестаменту само онда имају способност, прописану у §-у З. зак. чл. XVI:1876., ако лично и у тој мери познају завештаоца, да они сами нису у сумњи у погледу његове личности. — Идентичност завештаочева не може се другим средствима доказати, већ једино сведоцима при тестаменту. (Касација у Н. Саду Г. 168/1923.).

Ако је као сведок употребљено таково лице, које је било осуђено због злочина из користольубља, не може се с успехом позивати на искључну одредбу §-а 2., ако је тај сведок издржao казну, и ако је од тог времена до изјављивања последње воље, прошло више од десет година. (К. 683/1912.).

Неважан је тестаменат, ако један сведок при тестаменту, због своје слепоће није био способан, да потврди и контролише одржање прописаних формалности. (К. 4599/1917.).

Сведоци морају бити заједно присутни при давању последње воље и истодобно морају потписати тестаменат; ако је који од сведока касније потписао тестаменат, тестаменат је невердан чак и онда, ако су сведоци заједно били присути. (К. 4138/1903.)

*

§. 4. У случају тачке а.) §-а 1. бар један сведок, а у случају тачке б.) бар два сведока морају знати писати и читати, и тестаменат морају својеручно потписати у својству сведока. Онај сведок, који не зна писати, ставиће на исправу ручни знак, а сведок који зна писати, потписаће му име као потписник.

*

Из те одредбе §-а 4., да од сведока при тестаменту који је туђом руком писан, бар два сведока морају знати писати и читати, излази, да од сведока, бар двоје мо-

рају познавати језик на ком је писана последња воља и клаузула, у којој се доказује, да су одржани прописани захтеви. (Касација у Н. Саду Г. 203/1924.).

Када завешталац или који од сведока не разумеју језик, којим је писана исправа, за ваљаност тестамента потребно је, да садржина последње воље, завештаоцу буде протумачена и тим језиком, који разумеју сви сведоци. (К. 4139/1913.).

Бар два сведока морају познавати језик, којим је састављен по другом написани тестаменат. (К. 4319/1900.)

Сведоци последње воље дужни су по §-у 4. тестаменат потписати у својству сведока, а онај, ко потпише последњу вољу као „писац тестамента“ не може се сматрати сведоком завештања. (Касација у Н. Саду Г. 534/1921.)

Ако завештаоц не разуме језик, на ком је сачињена последња воља, прочитање нема цели; доволно је, ако му се протумачи садржина тестамента, и ако исправа о последњој вољи доказује, да је то учињено. (К. 6800/1904.)

§. 5. У случају тачке а) §-а 1., даље и онда, када завешталац, који зна читати и писати, није својеручно писао тестаменат, него га је само потписао: сведоци не морају познавати садржину тестамента, већ је доволно, ако завешталац у заједничком присуству сведока изјави језиком, који ови разумеју, да та исправа садржи његове последње наредбе, исту пред њима потпише или призна, да је исту већ пређе својеручно потписао, и да сведоци по-

* По неким коментарима и у оваком случају се мора прочитати тестаменат, јер исправа може да садржи и друго, но што сведок изнесе.

тврде на самој исправи, а не на њезином за-
воду, да се то догодило.

*

Када завешталац, пошто му је предходно прочитан и протумачен тестаменат, изјави: „добро је“, тиме је уједно и то изјавио, да тестаменат садржи његову последњу вољу. (К. 3199/1910.)

Не чини невредним тестаменат та околност, што завешталац на тестаменат није својеручно ставио свој ручни знак, него је само ухватио пружено му перо, а ручни знак је ставио писац тестамента, као потписник имена. (К. 1247/1911.)

У тестаменту садржана та изјава завештаочева: „своју последњу вољу потписао сам пред потписана четири сведока, не обухвата у §-у 5. прописани тај формални захтев, по коме сведоци на самој исправи морају потврдити, да је завешталац пред њима својеручно потписао тестаменат, или да је признао, да је исти већ пређе потписао својеручно. (К. 5252/1915.)

§. 6. Ако завешталац не зна читати и писати, или ако због других каквих околности не може својеручно потписати свој тестаменат, тада сведоци морају познавати садржину тестамента, и ради тога је потребно, да сведоци разумеју завештаочева језика, да један од сведока, који зна писати и читати, у заједничком присуству завештаоца и сведока, разумљиво прочита садржину тестамента, да по обављању тога завешталац изјави, да исправа садржи његову последњу вољу, да један од сведока, који зна писати и читати, као потписник стави име завештаочево на исправу, а завешталац да стави свој ручни знак, и да све-

доци на самој исправи, а не на њезином за-
воју потврде, да је све то учињено.

*

Закон не захтева, да се место и време изјављивања последње воље уврсти у клаузулу, коју потписују све-
доци. (К. 741/1908.)

Климање с главом не замењује прописану изјаву завештаочеву (К. 1076/1888.)

Тестаменат је неважан, ако се исказом преслуша-
них сведока докаже, да садржина клаузуле не одго-
вара истини у погледу одржања формалности. (К.
4286/911.)

Неважан је тестаменат, ако један сведок није ра-
зумео језик, којим је завешталац изјавио своју послед-
њу вољу. (Касација 243/1921.)

Својство сведока при тестаменту доказује се једино
потписом последње воље. (К. 459/1916.)

То, што се у клаузули не спомиње име оног свед-
ока, који је тестаменат прочитao, није такав недо-
статак, који чини невредним тестаменат. Довољно је
ако се наведе, да је тестаменат прочитан. — Није битно
ако се сведок последње воље не сећа садржине те-
стамента, јер по закону је само то потребно, да све-
доци приликом опоручења познавају садржину теста-
мента. (К. 462/1917.)

У случају §-е 6. бар два сведока морају словом и
речима познавати језик, којим је тестаменат написан.
(К. 6523/1917.)

§ 6. не прописује, да на тестаменту буде назначено
име оног сведока који је прочитao тестаменат; овај
недостатак дакле не чини тестаменат неважним. Изнад
потписа сведока прибележеним тим изразом: „пред
нами и у нашем присуству“, сматра се, као да су
сведоци на самој исправи потврдили, да су при заве-
штању сви заједно били присутни, и да су заиста из-
вршена сва она опоручна дела, која су у последњој
вољи назначена. — Закон не прописује као услов за

ваљаност тестамента то, да се одржање прописаних формалности у засебној клаузули потврди, већ је дољно и то, ако се то одржање види из садржине самог тестамента. (К. 6482/1917.)

*

§. 7. Код писмених приватних тестамената потребно је, да се назначи место и време изјављивања последње воље.

*

Ако је остало више тестамената, из датума се може установити, који је тестаменат каснији и евентуално који важи; надаље време изјављивања последње воље у толико је важно, јер по томе се има решити то питање: да ли је завешталац у то доба имао способност да гради тестаменат, и није ли у погледу помоћних лица предлажао разлог за исکључење. — По завештаоцу намерно пребрисан датум, неважним чини тестаменат.

*

Одредба §-а 7. тако се има разумети, да се поред године има означити још и месец и дан, којег је прављен тестаменат. Ознака месеца и дана само је онда излишна ако се из употребљене друге какве ознаке (н. пр. Велики Петак) може тачно утврдити време, када је завештање обављено. (К. 1429/1908.)

Не противи се §-у 7. то, што је време изјављивања последње воље назначено само у клаузули. (К. 2116/1901.)

*

§. 8. Ако тестаменат има више табака, ови се имају сашити са јемствеником тако, да се два kraja јемственика запечате печатом завештаочевим и једног сведока, ако је по закону потребно, да се употребе и сведоци.

*

Печаћење не мора обавити сам завешталац (К. 4300/1904.)

Тестаменат је неважан, ако је јемственик запечаћен само печатом завештаочевим, а не и печатом једног сведока. (К. 1846/1907.)

У случају приговора, она странка, која се позива на тестаменат, са сведоцима може доказати, да је печаћење обављено на прописани начин. (К. 7034/1915.)

За важност тестамента, депонованог код кр. јавног бележника није потребно, да се одржи пропси §-а 8. (К. 3958/1914.)

*

§ 9. Онај, који је при ком тестаменту учествовао као сведок, даље његови рођаци у усходној и нисходној лози, његови рођаци у побочној грани, који потичу од родитеља или дедова му укључиво до брата и сестре од стрица; надаље његов брачни друг, браћа и сестре брачног му друга, ових (брачних другова) рођаци у усходној и нисходној грани, затим брачни другови ових рођака у усходној и нисходној грани, и брачни другови браће и сестара ових, — само онда могу имати удела у предности, што им намењује тестаменат, ако је изјава последње воље учињена пред потребним бројем сведока, не рачунајући упитног сведока.

*

Упореди са §-ом 10. и 16.

Ова одредба односи се не само на преписивача тестамента већ и на онога, који је тестаменат конциписао и готовио.

Под рођацима имају се размети само законити рођаци. (К. 1066/1908.)

*

§. 10. Онај, који је писао тестаменат завештаочев, и они, који су с њим у родбинској и тазбинској вези, означеног у §-у 9., само онда могу имати удела у оним предностима, које им је наменио тестаменат:

а.) ако је оставитељ својеручно писао односни део тестамента;

б.) ако је својеручно засебно потписао онај део последње воље, који садржи ово расположење;

с.) ако је онај део последње воље, у тексту тестамента или у клаузули му нарочито потврдио својеручно писаном изјавом, или усменом изјавом, учињеном приликом изјављивања последње наредбе, пред присутним сведочима при тестаменту.

*

При тестаменту учињеном у корист црквене општине председник, бележник и чланови црквеног одбора не спадају по § 9. и 10.

(Захтеви, набројани у тачки а.)—с.) јесу алтернативни.)

*

Не може се сматрати, да је нарочито потврђено (§. 10.-заштита) у корист писца тестамента, тиме што је заштиталац опћенито одобрио прочитани му тестаменат (К. 5703/1917.).

Ограничења у §-у 9. и 10. не односи се на оне, који су у службеничком одношају се корисником. (К. 7055/1903.)

*

§. 11. Ништаван је тестаменат, ако је писан знацима, који се разликују од обичног писма, или бројкама.

§. 12. Ако се који писмени тестаменат у погледу повлашћеног лица позива на посебни спис, као на саставни део последње воље, истављен од стране завештаоца, овај се спис само онда може узети у обзир, ако има све оне захтеве, који су одређени за писмени тестаменат; иначе оно расположење последње воље, које садржи овако позивање, само у толико, има важности, у колико се даровање завештаочево, без обзира на позвани спис, види већ из самог тестамента. Доказна снага осталих исправа, које су у вези са тестаментом, има се оценити по постојећим законима о исправама.

§. 13. Брачни другови су овлашћени, да своју последњу вољу граде у једном и истом писменом приватном тестаменту, без обзира на то, да ли тестаменат садржи узајамно расположење брачних странака или не.

Осим овог случаја, ако тестаменат садржи у себи последње наредбе више лица, свако ово расположење ништавно је.¹⁾

*

Само брачни другови су овлаштени, да граде заједнички тестаменат. — Заједнички тестаменат само је онда

¹⁾ Ово ограничење не односи се на уговоре о наслеђивању.

важан, ако је писмен. Усмен заједнички тестаменат ништав је *ipso iure*.

Писмени приватни тестаменат једног брачног друга не постаје заједничким тестаментом тиме, што је други брачни друг, на исти касније прибележио, да га прихваћа, (К. 3076/1915.)

Узајамни тестаменат, у коме се странке одрекоше права опозива, постаје уговор о наслеђивању. (К. 2625/1916.)

*
§. 14. Одредбе ове главе примениће се и на приватне кодициле.

II. Глава.

О УСМЕНИМ ПРИВАТНИМ ТЕСТАМЕНТИМА

§. 15. За пуноважност усменог приватног тестамента, потребно је присуство четири сведока, који разумеју завештачева језика. Завешталац мора саопштити своју изјаву пред сведоцима, разумљиво и у целости живом речи, а не потврђивањем и порицањем питања, која су на њега стављена, и мора изјавити, да по њему учињену изјаву жели сматрати усменим тестаментом. Усмено изјављивање последње воље, окончава се са свршеном изјавом завештачевом.

*

За усмено опоручење није потребно, да се сведоци предходно позову. (Касација у Н. Саду Г. 75/1923.)

За важност усменог тестамента није довољно, ако се саопћи последња воља, него је потребно, да завешталац и то изјави, да учињену изјаву жели сматрати усме-

ним тестаментом (К. 2478/1917.¹⁾), поред тога није неопходно потребно, да се изјава учини речима самог зачона, него је довољно, ако се из учињене изјаве може установити, да му је намера била, да прави усмени тестаменат, и да је изјављивање последње воље сматрао усменим тестаментом. Ако је дакле доказано, да је завешталац у први мах, хтео правити писмени тестаменат, али му сведоци рекоше, да може и усмен тестаменат градити, и услед тога је завешталац изјавио: „добро је, нека буде“, те је поновио своју последњу вољу: овакав тестаменат има се сматрати важним усменим тестаментом. (К. 5747.1910.).

*
Ако је тестаменат долудше усменим назван, али је одма на писмено стављен и то по захтевима писменог приватног тестамента: овај се има сматрати писменим тестаментом.

*
§. 16. Одредбе §-а 2. 3. 9. и 12. имају се применити и код усмених приватних тестамената.

§. 17. Усмени приватни тестаменат само је онда безусловно важан, ако завешталац умре за три месеца од усмене изјаве последње воље. Ако завешталац умре после овог рока, усмени тестаменат само је онда важан, ако докаже онај, који на основу тестамента жели остварити право, да је оставитељ од тромесечног рока, па до настале смрти у таком стању био, да није могао сачинити нов тестаменат.

¹⁾ Има и противних одлука, по којима је усмени тестаменат важан и без такве изјаве, ако се из околности види, да је воља завешталаца била, да сачини тестаменат. (К. 3577/1903.)

§. 18. Ако се садржина усмено изјављеног тестамента касније написено стави, и снабде са захтевима, који су прописани за писане приватне тестаменте, тада се на овај начин на писмено стављено изјављивање последње воље има сматрати новим тестаментом, а важност његова оцениће се по прописима, установљеним за писмени тестаменат.

§. 19. Ако у последњој вољи, коју је завешталац изјавио у циљу, да се она написено стави, није сачињено писмено, или није довршено писање, или ако нису одржани формални прописи, одређени за писмене приватне тестаменте: тада се на овај начин изјављена последња воља само онда може сматрати усменим тестаментом, ако су одржани формални прописи усмених приватних тестамената, и ако је завешталац изречно изјавио, да учињену изјаву жели сматрати усменим тестаментом.

§. 20. Одредбе ове главе примениће се и на усмене приватне кодициле.

III. Глава.

О ЈАВНИМ ТЕСТАМЕНТИМА И О ПИСМЕНИМ ПРИВАТНИМ ТЕСТАМЕНТИМА, ДЕПОНОВАНИМ КОД ЈАВНОГ БЕЛЕЖНИКА.

§. 21. Јавни тестаменат може се градити пред јавним бележником и пред краљ. српским судом, на начин, који је прописан у зак. чл. XXXV: 1874.

Неми и глухонеми, ако и знају писати и читати, даље младићи испод 18. година, у којико имају способност за изјављивање последње воље, само јавни тестаменат могу правити.

Расположење §§-а 12. и 13. примениће се и на јавне тестаменте.

*

Код јавног тестамента није потребно, да су сведоци присутни и онда, када се последња воља ставља на писмено. (К. 8825/1895.)

Тестаменат, састављен од стране јавног бележника, одговара захтевима, прописаним у тачки б., §-а 82. зак. чл. XXXV: 1874. и онда, ако су други јавни бележник или два сведока само онда присутни, кад се прочита тестаменат и кад завешталац садржину одобри и потпише. (Децизија бр. 80.)

Јавни тестаменат, који је саставио јавни бележник, мора имати све захтеве, прописне за јавнобележничку исправу. За важност оваковог тестамента је дакле потребно, да барем један сведок при тестаменту зна писати и читати језиком на ком је тестаменат написан. (Начелна одлука К. 959/1909.)

§ 21. зак. чл. XVI:1876. не односи се на слепе, они дакле могу правити и приватан тестаменат. (9858/1894.)

Српски судови овлаштени су, да састављају јавне тестаменте. При састављању јавних тестамената српски судови судужни, да поступе попрописима зак. чл. XXXV: 1874.; а само гледе спољашњег облика исправа, дужни су придржавати се постојећих прописа. (Децизија бр. 12.)

Упоређењем §-а 78. и 82. зак. чл. XXXV: 1874., са §-ом 7. и 26. зак. чл. VII: 1886., не може се установити то, да је у том случају, када странка не зна мађарски (тада службени језик), српски судија, који поступа у место јавног бележника, безусловно дужан, да позове

тумача и онда, ако исти судија говори језиком странке, Не употреба тумача дакле не чини невредним јавни тестаменат, ако је он иначе прописно састављен. (К. 2353/1909. Начелна одлука).

За ваљаност јавног тестамента, састављеног пред срским судијом, није потребно, да се докаже, да је јавни бележник спречен био или да је прављење тестамента неодложно било. (К. 2699/1909).

Неважан је тестаменат, ако јавнобележеничка исправа, која садржи тестаменат, није снабдевена службеним печатом дотичног јавног бележника. (К. 7034/1917.)

*

§. 22. Остављање писмених приватних тестамената код јавних бележника, бива по §-у 106. зак. чл. XXXV: 1874.

*

По §-у 106. јавни бележник о пријему даје потврду и саставља записник о депоновању, у који се има увести: име, грађански положај и место становља остављачева, ознаку остављене исправе, место, дан, месец и година остављања. Ако завој тестамента није довољно затворен: завој затвара својим службеним печатом тако, да се овај не може отворити без повреде печата, Записник потписује странка и јавни бележник. Овако остављени тестаменат не постаје јавни тестаменат, само је везан уз мање формалитета и сачуван је од тога, да се изгуби, уништи или издере. Тестаменат се може предати и отворено. — Странка може остављени тестаменат натраг узети; у овом случају по §-у 107. зак. чл. XXXV: 1874.: повратак исправе има се потврдити на записнику о депоновању или на посебном записнику. У овом задњем случају, повраћај се има прибележити на записник о депоновању уз позив на посебни записник.

*

§. 23. Тестаменат, ако га је завешталац својеручно писао и потписао, и онда ако на њему нема сведока, — а туђом руком писан, или по завештаоцу својеручно потписани тестаменат онда, ако га је завешталац у заједничком присуству два, по §-у 2. способна сведока потписао и ако исправу, у смислу §-а 5. оба сведока својеручно потпишу, важан је, ако га завешталац лично преда јавном бележнику на чување, и ако завешталац том приликом изјави, да ова исправа садржи његову последњу вољу.

*

Кад се тестаменат депонује код јавног бележника, назначење дана, месеца и године депоновања, не назнаћује недостатак назначења дана, месеца и године када је тестаменат прављен; јер са депоновањем по §-у 23. може се заменити само недостатак од иначе потребних, способних, сведока, присуство два сведока, али се немогу заменити друге формалности (К. 1536/1916.)

Код депоновања писмених приватних тестамената није услов важности то да се тестаменат отворен преда кр. јавном бележнику. (К. 14/1909.)

*

§. 24. У случају предидућег §-а у погледу утврђења истоветности завештаоца и у погледу чувања и враћања депонованог тестамента, меродавне су одредбе зак. чланка XXXV: 1874.

На овај начин депонован тестаменат, затворен у завој има се службено и тако запечатити печатом јавног бележника, да се завој не може отворити без повреде печата. Поред

тога тестаменат има се пришити уз записник јемствеником, који се провлачи кроз тестаменат и завој, и који се има како уз записник, тако и уз завој тестамента запечатити службеним печатом, а ако завешталац тако жели, и његовим печатом.

Приликом депоновања дужан је јавни бележник скренути пажњу остављача, да је положени тестаменат само онда важан, ако је снабдевен захтевима, прописаним у §-у 23., а то, да је учињена та опомена, ставиће се у записник који, се има саставити и по странци потписати.

§. 25. По §-у 23. и 24. депонован приватан тестаменат, ако иначе не одговара захтевима писменог приватног тестамента, пуноважним постаје само од времена депоновања, све и ако је ранијим датумом снабдевен, а губи снагу чим се подигне од јавног бележника.

§. 26. Одредбе ове главе примениће се и на јавне кодициле и на приватне кодициле, депоноване код кр. јавног бележника.

IV. Глава.

О ПОВЛАШЋЕНИМ ТЕСТАМЕНТИМА.

§. 27. Повлашћени тестаменат може се начинити у случају куге или других, по живот опасних, заразних или великих (рапидних) епидемија, у оној општини, на чијем земљишту влада куга или зараза.

§. 28. Повлашћен тестаменат могу правити и они, који су на броду на отвореном мору.

§. 29. У ратно доба, од времена, када су чете стављене на ратну ногу, они чланови војске, који су додељени овим четама, даље сви они, који су на бојишту или у месту, које је узето под опсаду, или који се налазе од ових места не више од осам километара удаљени, такођер су овлашћени, да граде повлашћени тестаменат.

*

За рок, од када су чете стављене на ратну ногу и од кога, овим четама додељена лица, по §-у 29. могу правити повлашћен тестаменат, сматра се дан, када је највишим указом одређена мобилизација тих чета. (К. 1536/1916.)

Не престаје важност повлашћеног тестамента, који је иначе прописно учињен, тиме, што је завешталац у току рата привремено пуштен на допуст. (К. 1536/1916.)

За време рата на војну дужност позвано лице може правити повлашћен тестаменат, почињући од дана, када му је уручен позив. (К. 2903/1918.)

Када завешталац, као ратни војни бегунац, пред четири сведока, живом речи изјави своју последњу вољу, тада не може бити речи о повлашћеном тестаменту по §-у 29., већ о обичном усменом приватном тестаменту. (Касација у Н. Саду Г. 75/1923.)

*

§. 30. Повлашћени писмени тестаменат може се градити у случају тачке а.) §-а 1. без употребе сведока; а у случају тачке б.), као и повлашћен усмени тестаменат — у присуству два сведока; у случају тачке б.) до-

вoљno јe, ako samo јedan svedok zna pisati i citati, a kao svedoci mogu se upotrebiti oni, koji su navrшили четрнаесту godinu svog животa, ako iначе nisu iskљucheni po §-u 2.

Prilikom zarazne bolesti nije потребно, da svи svedoci zajedno budu prisutni.

§. 31. U smislu §-a 27. i 30., zgotovљen povlašćeni testamenat samo u tom slučaju ima bezuslovnu важност, aко завешталац umre za tri meseca, rачунајући od prestankaa onog iznimnog stana, koje služi za osnov povlašćenom izričaњu posledњe volje.

No povlašćeni testamenat ostaje u важnosti u po isteku ovog vremena,

a) ako onaj, ko na osnovu testamenta želi oствariti право, dokажe, da je завешталац od tromesечnog roka do nastale smrti, u takovom stana bio, u kome nije mogao praviti nov testamenat;

b.) ako je завешталац usled iznimnog stana, koje je služilo za osnovicu izričaњa posledњe volje, oglašen za umrlog u smislu tache c.) § a 523. zak. čl. LIV:1868.¹⁾

§. 32. Onaj testamenat, u kom se chinii расположење у корист нисходних директних наследника и брачног друга, у погледу формалних захтева, и онда је важан, ако је завешталац, исти у целини својеручно писао и пот-

¹⁾ Стављен ван снаге; сада му одговара тач. 3. §-a 733. зак. чл. I.: 1911.

писао. U ovakom testamentu sadrжана расположења у корист других лица, nemaju важности.

*

Na ovaj начин зготовљен повлашћени testamenat nemaju важnosti, ako je prirodni otac учинио расположење у корист свог небрачног детета.

*

V. Глава.

О УГОВОРИМА О НАСЛЕЂИВАЊУ И О ДАРОВАЊИМА ЗА СЛУЧАЈ СМРТИ.

§. 33. Уговори о наслеђивању и даровања за случај смрти, гледе формалних захтева само су онда важни, aко су састављени уз формалне захтеве, прописане овим законом за писмени приватни testamenat, за јавни testamenat или за писмени приватни testamenat, остављени код јавног бележника.

Она одредба §-a 13. по којој се viше по следњих наређења не могу спојити у једну исправу, nemaju се применити на уговоре о наслеђивању.

Уговори о наслеђивању, пре ступања на снагу зак. чл. XVI: 1876. nису били везани ни за какве формалности; дакле такав уговор не може се напasti зато што нема овим законом прописане формалности. — И за ваљаност уговора о даровању за случај смрти, склопљеног пре ступања на снагу ovог закона, dovoљno је да се о томе истави писмено, потписано пред два сведока.

*

Заједнички тестаменат само онда има карактер уговора о наслеђивању, ако су се завештаоци одрекли права опозива, услед чега се овакав тестаменат не може опозвати једнострano. — Сваки други тестаменат чак и онај, који садржи међусобна и корешпективна расположења, сваки брачни друг може једноставно опозвати за живота друге брачне стране, без знања и обавештаја ове. (К. 3418/1916.)

Дивљи брак сам по себи не чини неморалним, те тако правно невредним то, што странке, које живе у небрачном одношују у међусобну корист учине расположења за случај смрти. (Касација у Н. Саду Г. 123/1923.)

Предуслов даровања за случај смрти је то, да обдарени преживи дароватеља. Обдарени у недостатку другог уговорног споразума, за живота дароватеља неможе од овог путем парнице тражити обезбеђење права, која потичу из уговора о даровању за случај смрти. Исто тако не може напасти важност оних отуђивања, што их је дароватељ учинио још за живота. Ововажки и за случај §-а 956. Аз. (К. 5996/1917.)

За важност уговора о наслеђивању и онда се захтева, да има формалне саставке тестамента, ако је садржан у брачном уговору. (К. 3933/1903.)

*

VI. Глава.

О ФОРМАЛНИМ ЗАХТЕВИМА У ИНОСТРАНСТВУ ГРАЂЕНИХ ТЕСТАМЕНТА, УГОВОРА О НАСЛЕЂИВАЊУ И ДАРОВАЊА ЗА СЛУЧАЈ СМРТИ.

§. 34. У иностранству начињени тестаменти, уговори о наслеђивању и даровања за случај смрти, у погледу формалних захтева, и

онда су важни, ако одговарају правним прописима оне државе, где су постали.

*

Кад инострани поданик умре, у погледу његове покретне оставине, даље, наслеђивања, изјављивања последње воље, формалности тестамената, као и правне важности њихове, примењују се закони оне државе чији је поданик оставник. (К. 5434/1912.)

*

VII. Глава.

О ПОРИЦАЊУ ТЕСТАМЕНТА И ДАРОВАЊА ЗА СЛУЧАЈ СМРТИ.

§. 35. За важност усменог и писменог порицања последње воље, као и оних даровања за случај смрти, који се могу порећи, потребни су они исти захтеви, који су одређени овим законом за стварање истих.

Постојећа правна правила у погледу осталих начина порицања или уништења, остају нетакнута.

*

Последња воља може се повући или преиначити не само на начин, означен у §-у 35., већ се без изречног порицања, и на други начин може укинути, особито уништењем саме исправе, јер у том чину огледа се воља оставитеља, уперена на опозив тестамента. Из те околности, што је завешталац уништио један примерак тестамента, који је веће сигурности ради саставио у два примерка, а затим хтео да прави други тестаменат или га стварно није правио, не може се извести тај

закључак, да је безвредним постао први тестаменат. (К. 1098/1906.)

Доцнији тестаменат само онда укида важност ранијег тестамента, ако он одговара законским прописима. (К. 2116/1901.)

Једино из те околности, шта се стварно сачињена последња воља није могла пронаћи, не може се установити то, да ју је завешталац уништио или порекао. Садржина оваког тестамента може се утврдити путем преслушања сведока. Наслеђивању по тестаменту дакле има места и на основу непронаженог тестамента. К. 5609/1902.)

Ако је завешталац имао намеру, да раздере свој пређе зготовљен тестаменат, али га у томе спречи један његов укућанин са том неистинитом изјавом, даје овај то већ учинио: тестаменат се не сматра пореченим (чemu су потребне формалности), него се има изрећи уништеним. (К. 2025/1916.)

Писмени тестаменат може се порећи и прописним усменим тестаментом. (К. 3593/1910.)

Када оставник у заједничком присуству 4. сведока изјави, да своју писмену последњу вољу пориче односно уништава, сматра се, да је писмени тестаменат поречен на начин, који је прописан у §-у 35., па и онда, ако је ова изјава учињена само потврђивањем питања која су стављена за завештаоца. (К. 1625/1908.)

*

VIII. Глава.

ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ.

§. 36. Овај закон ступа на снагу 1. јуна 1876. године.

Код тестамената, уговора о наслеђивању и даровања за случај смрти, сачињених после овог рока, примениће се правила овог закона.

§. 37. Тестаменти и даровања за случај смрти, код којих није споразумно утврђена непроменљивост, сачињених пре времена, одређеног у предходном §-у, ако иначе не одговарају одредбама овог закона, само су у овим случајевима важни:

a.) ако завешталац или дароватељ за случај смрти, умре за годину дана од ступања на снагу овог закона;

b.) ако онај, ко на тестаменат или на даровање за случај смрти жели засновати право, докаже, да је оставитељ од истека једногодишњег рока до настале смрти, у таковом стању био, да није могао сачинити новији тестаменат;

c.) ако је ранији писмени тестаменат до дана ступања на снагу овог закона, депонован код јавних власти, које су по пређашњим правним прописима биле за то надлежне, или ако је рачунајући од тог дана за годину дана депонован код јавних бележника.

§. 38. Формални захтеви ових уговора о наслеђивању, као и даровања за случај смрти, код којих је утврђена непроменљивост сачињених пре ступања на снагу овог закона, оце-

ниће се по оним правним прописима, који су важили у времену постанка њихова.

§. 39. Извршење овог закона поверава се министру правде.

Пре расматрања ваљаности оспореног тестамента, ваља установити: да ли у оставини завештаочевој има имања, које потиче од заједничке лозе, јер законити наследници само у том случају имају права да нападну тестаменат, ако има таковог имања, које би њима припало без тестамента. — Ревизиони суд се не може упуштати у расматрање таковог приговора против ваљаности тестамента, који је тужитељ пред првостепеним судом до душе навео, али у ревизионој молби напустио. (Касација у Н. Саду бр. Г. 52/1923.)

По сталној судској пракси, погледом на §. 55. зак. чл. XVI: 1894.¹⁾ у наследним парницима не морају се увући у парницу и непознати наследници путем старатеља ствари, онда, ако по смртovници наслеђују оставинско имање познати нисходни, усходни и побочни рођаци или рођаци ових у нисходној линији и брачни друг њихов, и ако је поред тога смртни случај утврђен у тој општини у којој је био последњи редовни стан оставитељев, у колико не предлежи сумња, да постоје и дру-

ги овакви рођаци, који нису означени у тестаменту (Касација у Новом Саду бр. Г. 296/1924.)

Правно је правило, да је у наследним парницима потребно учешће свих наследника, онда, ако се тужбом тангирају интереси и такових трећих особа, које не учествују у парници, и ако се без очувања интереса ових задњих, не може у меритуму решити спорно питање. (Касација у Н. Саду бр. Г. 198/1923.)

*

Ако муж за живота поклони своје имање трећој особи, тада удовица има права од обдареног тражити, да јој овај из поклоњеног имања издаје годишњи новчани еквиваленат њезиног права уживања, евентуално годишњи законски интерес. (Нач. Одл. 5886/1909.)

Из те чињенице, што мати није остварила своја права према свом детету, још се неможе извести то, да се она одрекла свог права и према трећој особи, за случај, ако дете умре као малолетно. (Нач. Одл. 7102/1898.)

Право на нужни део прелази на наследнике овлашћенога на нужди део, ако овај задњи умре пре остварења тог права. (Нач. одл. 43/1889.)

Правно је правило до душе то, да нужни (законски) део постаје платив онда, када умре оставитељ, и да се онда има и издати нужни део, без икаквог терета и ограничења, — но зато ипак ако уговорно право уживања треће које особе, терети имање које служи за покриће, тада нужни део постаје платив тек после престајања тог уживања. (Нач. Одн. 10634/1904.)

Трошак око подизања споменика јесте оставински терет, но овај трошак се може снизити према дру-

¹⁾ Види Мали Зборник Закона св. 15.

штвеном положају и имовним приликама оставитељевим.
(Нач. Одл. 1524/1911.)

*

Наредба бр. 4420/1916. М. Предс. о отуђивању некретнине, не може се применити на одрицање од наследства. (Касација у Н. Саду бр. Г. 337/19

Суд. од.
35452